

LBRIS

We know
books

Sir ARTHUR CONAN DOYLE

Memoriile lui
Sherlock Holmes

1

Traducere
GABRIEL MĂLĂESCU

Editura MondoRo
București

CUPRINS

STEA DE ARGINT / 5

AVENTURA CUTIEI DE CARTON / 39

AVENTURA FEȚEI GALBENE / 68

FUNȚIONARUL AGENȚIEI DE BURSĂ / 93

VASUL GLORIA SCOTT / 117

RITUALUL MUSGRAVE / 143

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DOYLE, ARTHUR CONAN

Memoriile lui Sherlock Holmes / Sir Arthur
Conan Doyle ; trad.: Mălăescu Gabriel. - București :
MondoRo, 2014

2 vol.

ISBN 978-606-695-002-2

Vol. 1. - ISBN 978-606-695-003-9

I. Mălăescu, Gabriel (trad.)

821.111-31=135.1

Coperta: Daniel Țuțunel

Departament Difuzare

tel. 021-211.25.00

mail: comenzi@gramar.ro

www.gramar.ro

STEA DE ARGINT

— Mă tem, Watson, că va trebui să plec, spuse Holmes pe când stăteam împreună la micul dejun, într-o dimineață.

— Să pleci? Unde?

— La Dartmoor; la King's Pyland.

Nu am fost surprins. De fapt, singura mea mirare era aceea că el nu se implicase deja în acest caz extraordinar, care era singurul subiect de conversație de-a lungul și de-a latul Angliei. O zi întreagă, tovarășul meu se plimbase prin cameră, cu barba în piept și cu sprâncenele încruntate, încărcându-și și reîncărcându-și pipa cu cel mai puternic tutun negru, și complet surd la oricare din întrebările sau remarcile mele. Ediții proaspete ale fiecărui cotidian fuseseră trimise de către vânzătorul de ziare doar pentru a fi parcurse cu vederea și aruncate într-un colț. Da; tăcut cum era, știam foarte bine la ce anume se gândea. Nu exista decât o problemă aflată în atenția publicului care ar fi putut să îi pună la încercare capacitatea de analiză și aceasta era dispariția stranie a favoritului Cupei Wessex și uciderea tragică a antrenorului lui. Astfel, anunțul brusc al intenției lui de a porni spre scena dramei era singurul lucru pe care îl așteptasem și la care sperasem.

— Aș fi cel mai fericit să merg cu tine dacă nu te-aș încurca, am spus eu.

— Dragul meu Watson, mi-ai face o mare favoare dacă ai veni. Și cred că nu îți vei irosi timpul, pentru că există în acest caz detalii care promet să îl facă unul unic. Avem, cred, timp cât să prindem trenul la Paddington și îți voi explica mai pe îndelete chestiunea pe drum. Ți-aș rămâne îndatorat dacă vei lua cu tine excelenta ta lunetă.

Și astfel s-a întâmplat că vreme de o oră, sau cam așa ceva, mă aflam în colțul unui vagon clasa întâi care alerga spre Exeter, în vreme ce Sherlock Holmes, cu chipul său auster, serios, încadrat de șapca de călătorie cu urechile coborâte, sta cufundat în mănunchiul de ziare proaspete pe care le cumpărase la Paddington. Lăsasem Readingul cu mult în urmă când el l-a aruncat pe ultimul dintre ele sub bancă și mi-a întins tabachera.

— Mergem bine, spuse el, uitându-se pe fereastră și privind-și ceasul. În acest moment avem o viteză de optzeci și șase de kilometri pe oră.

— Nu am observat bornele, am spus eu.

— Nici eu. Dar stâlpii de telegraf de pe această linie se află la șaiszeci de metri unul de altul, iar calculul este unul simplu. Presupun că ai urmărit cazul acesta al uciderii lui John Straker și al dispariției lui Stea de Argint?

— Am văzut ce au spus *Telegraph* și *Chronicle* despre el.

— Este unul din acele cazuri în care priceperea celui ce îl analizează ar trebui folosită mai mult pentru a cerne detaliile decât pentru a strânge dovezi noi. Tragedia a fost atât de ieșită din comun, atât de uriașă și de o importanță personală atât de mare pentru atât de mulți oameni, încât avem de suferit din cauza unei abundențe a părerilor, a

presupunerilor și a ipotezelor. Dificultatea este să separi scheletul adevărului – al adevărului absolut, imposibil de negat – de înfloriturile teoreticienilor și ale reporterilor. Apoi, după ce ne-am stabilit această bază sănătoasă, este datoria noastră să vedem ce concluzii se pot trage și care sunt punctele importante în jurul cărora se învâрте întregul mister. Marți seară am primit telegrame atât de la colonelul Ross, proprietarul calului, cât și de la inspectorul Gregory, cel care cercetează cazul, care îmi cereau colaborarea.

— Marți seară! am exclamat eu. Și acum este joi dimineață. De ce nu ai mers de ieri?

— Pentru că am făcut o greșală, dragul meu Watson, care este, mă tem, o întâmplare mai obișnuită decât ar putea crede oricine mă cunoaște doar din poveștile tale. Adevărul este că nu mi-a venit să cred că cel mai remarcabil cal din Anglia ar putea rămâne ascuns atâta vreme, mai ales într-un loc cu o populație atât de rară precum nordul Dartmoorului. Ieri, din oră în oră, mă așteptam să aud că fusese găsit și că răpitorul lui era ucigașul lui John Straker. Totuși, când a sosit o altă dimineață și am aflat că în afară de arestarea lui Fitzroy Simpson nu s-a făcut nimic, am simțit că era timpul să intru în acțiune. Dar, în unele privințe, simt că ziua de ieri nu a fost irosită.

— Ți-ai format o teorie, deci?

— Cel puțin am înțeles detaliile esențiale ale cazului. Ți le voi înșira, pentru că nimic nu limpezește mai mult un caz decât expunerea lui unei alte persoane, și nu mă pot aștepta la cooperarea ta dacă nu îți arăt poziția din care începem.

M-am lăsat pe spătarul banchetei, pufăind din trabuc, în vreme ce Holmes, aplecat înainte, bifând cu arătătorul lui lung și subțire detaliile pe palma mâinii sale stângi, mi-a

făcut o schiță a evenimentelor care ne făcuseră să plecăm în această călătorie.

— Stea de Argint, a spus el, se trage din Isonomy și are un palmares la fel de strălucitor precum al faimosului lui înaintaș. El merge acum pe cinci ani și a câștigat unul câte unul toate premiile curselor de cai pentru colonelul Ross, norocosul lui proprietar. Până în momentul catastrofei el era favoritul numărul unu la câștigarea Cupei Wessex, având o cotă de trei la unu în favoarea lui. Oricum, el a fost mereu un favorit al publicului curselor de cai și nu l-a dezamăgit niciodată, astfel că și la cota aceasta s-au pus pe el sume enorme de bani. Este evident, astfel, că au existat mulți oameni care au avut cele mai puternice interese să îl împiedice pe Stea de Argint să fie acolo marțea viitoare la căderea steagului.

Acest lucru a fost, desigur, luat în seamă la King's Pyland, unde se află grajdul de antrenament al colonelului. S-au luat toate precauțiile ca favoritul să fie păzit. Antrenorul, John Straker, este un fost jockey care a alergat sub culorile colonelului Ross până când a devenit prea greu pentru cântar. El l-a servit pe colonel cinci ani ca jockey și șapte ca antrenor și s-a arătat întotdeauna a fi un servitor zelos și cinstit. Sub conducerea lui se aflau trei grăjdari, pentru că stabilimentul era unul micuț, conținând numai patru cai. Unul dintre acești grăjdari stătea treaz în fiecare noapte în grajd, în vreme ce ceilalți dormeau în pod. Toți trei erau oameni cu un caracter excelent. John Straker, care este căsătorit, locuia într-o vilă micuță aflată la vreo două sute de metri de grajduri. Nu are copii, ține o servitoare și trăiește destul de confortabil. Împrejurimile sunt foarte izolate, dar la aproape un kilometru spre nord se află un mic mănunchi de

vile care au fost ridicate de un constructor din Tavistock în folosul invalizilor și al altora care ar dori să se bucure de aerul curat al Dartmoorului. Chiar Tavistock se află la trei kilometri spre vest, în vreme ce la capătul celălalt al câmpiei, tot la o distanță de trei kilometri, se află grajdurile de antrenament Mapleton, mai mari, care aparțin Lordului Backwater și care sunt conduse de Silas Brown. În toate celelalte direcții ale câmpiei este sălbăticie totală, locuită doar de câțiva țigani nomazi. Aceasta era situația generală în seara de luna trecută, când a avut loc catastrofa.

În după-amiaza aceea caii fuseseră antrenați și adăpați ca de obicei, iar grajdurile au fost încuiate la ora nouă. Doi dintre grăjdari au mers acasă la antrenor, unde au luat cina în bucătărie, în vreme ce al treilea, Ned Hunter, a rămas de pază. La nouă și câteva minute, servitoarea, Edith Baxter, i-a dus la grajduri cina, care a constatat în carne de oaie cu curry. Ea nu a dus niciun lichid, pentru că în grajduri se afla un robinet de apă și exista regula ca grăjdarul de serviciu să nu bea nimic altceva. Servitoarea a luat cu ea o lampă, deoarece era foarte întuneric, iar cărarea trecea prin câmp deschis.

Edith Baxter se afla la treizeci de metri de grajduri, când un bărbat a apărut din întuneric și i-a spus să se oprească. Când el a intrat în cercul de lumină aruncată de lampă, ea a văzut că era o persoană cu ținută de gentleman, îmbrăcată într-un costum cenușiu de tweed, cu o șapcă din țesătură. Purta gheire și avea un baston gros cu mâner rotund. Ea a fost impresionată cel mai mult totuși, de paloarea extremă a chipului și de nervozitatea purtării lui. Vârsta lui, credea ea, ar fi fost mai degrabă peste treizeci de ani decât mai tânăr de atât.

„Îmi poți spune unde mă aflu?” a întrebat el. „Aproape mă hotărâsem să dorm pe câmpie, când am văzut lumina lămpii duminale.”

„Sunteți aproape de grajdurile de antrenament King's Pyland”, a spus ea.

„Ah, chiar așa? Ce noroc!” a strigat el. „Înțeleg că un grăjdar doarme aici în fiecare noapte. Poate că ceea ce cari este cina lui. Acum sunt sigur că nu ți-ar displace să câștigi prețul unei rochii noi, nu-i așa?” El a scos o bucată de hârtie albă împăturită din buzunarul vestei. „Ai grijă ca băiatul să primească asta și vei avea cea mai frumoasă rochie ce poate fi cumpărată.”

Ea s-a speriat de seriozitatea lui și a alergat pe lângă el la fereastra prin care obișnuia să dea cina. Aceasta era deja deschisă și Hunter era așezat la masa dinăuntru. Ea începuse să îi spună ce se întâmplase, când străinul a apărut din nou.

„Bună seara”, a spus el, privind prin fereastră. „Voiam să vorbesc cu dumneata.”

Fata jură că în vreme ce el vorbea ea a observat colțul hârtiei albe ieșind din mâna strânsă.

„Ce treabă aveți pe aici?” a întrebat băiatul.

„Treaba de a îți băga ceva în buzunar”, a spus celălalt. „Aveți doi cai în Cupa Wessex – Stea de Argint și Bayard. Dă-mi pontul câștigător și nu vei pierde nici dumneata. Este adevărat că în cursa cu handicap Bayard ar putea căpăta un avans înaintea celuilalt de o sută de metri în cinci furlong și că cei din grajd au pus toți banii pe el?”

„Așa deci, ești unul din blestematele alea de iscoade?” a strigat grăjdarul. „Îți arăt eu ce ponturi le dăm noi lor la King's Pyland.”

El s-a ridicat și a alergat în partea cealaltă a grajdului ca să dezlege câinele. Fata a fugit spre casă, dar când alerga a privit înapoi și a văzut că străinul era aplecat pe fereastră. O clipă mai târziu, totuși, când Hunter a ieșit cu câinele, el dispăruse și, deși grăjdarul a mers de jur-împrejurul clădirii, nu a reușit să îi dea de urmă.

— O clipă, am spus eu. Băiatul, când a plecat cu câinele, a lăsat ușa descuiată în urma lui?

— Excelent, Watson, excelent! a murmurat tovarășul meu. Importanța acestui detaliu mi s-a părut atât de mare, încât ieri am trimis o telegramă specială la Dartmoor ca să clarific acest lucru. Băiatul a încuiat ușa înainte să plece. Fereastra, aș putea adăuga, nu era destul de mare ca un bărbat să poată trece prin ea.

Hunter a așteptat până când ceilalți grăjdari s-au întors, apoi i-a trimis un mesaj antrenorului și i-a spus ce se întâmplase. Straker a fost tulburat la auzul poveștii, deși nu pare ca el să își fi dat seama de adevărata ei însemnătate. L-a lăsat, totuși, oarecum neliniștit, iar doamna Straker, trezindu-se la ora unu dimineața, a văzut că el se îmbrăca. Drept răspuns la întrebările ei, el a spus că nu putea dormi din cauza grijii pentru cai și că voia să meargă la grajduri să vadă dacă totul era în regulă. Ea l-a rugat să rămână acasă, pentru că auzea ploaia răpăind în fereastră, dar, în ciuda rugămintilor ei, el și-a îmbrăcat impermeabilul lui uriaș și a părăsit casa.

Doamna Straker s-a trezit la ora șapte dimineața și a aflat că soțul ei încă nu se întorsese. Ea s-a îmbrăcat în grabă, a chemat servitoarea și a pornit spre grajduri. Ușa era deschisă; înăuntru, ghemuit pe un scaun, Hunter era

cufundat într-o stare de stupeoare absolută, boxa favoritului era goală și nu se vedea nici urmă de antrenor.

Cei doi băieți care dormeau în podul cu tocătoarea de fân, deasupra șelăriei, au fost treziți imediat. Ei nu auziseră nimic pe timpul nopții, pentru că amândoi au somnul greu. Hunter era în mod evident sub influența unui drog puternic și, cum nu a putut fi făcut să își revină, a fost lăsat să doarmă în vreme ce cei doi băieți și cele două femei au plecat în căutarea celor dispăruți. Ei încă sperau ca antrenorul să fi luat dintr-un motiv oarecare calul pentru un exercițiu matinal, dar urcând dealul de lângă casă, de unde se puteau vedea toate câmpurile învecinate, nu numai că nu au zărit nici urmă de favorit, dar au observat ceva ce i-a anunțat că se întâmplase o tragedie.

La vreo patru sute de metri de grajduri, impermeabilul lui John Straker flutura într-o tufă de orz sălbatic. Imediat după ea se afla o adâncitură ca un castron în câmpie, iar pe fundul acesteia a fost găsit trupul fără viață al nefericitului antrenor. Capul îi fusese sfărâmat de o lovitură sălbatică cu o armă grea și era rănit la coapsă, unde avea o tăietură lungă, curată, provocată, evident, de un instrument foarte ascuțit. Era clar, totuși, că Straker se apăraseră cu destoinicie în fața atacatorilor lui, pentru că în mâna dreaptă ținea un cuțit micuț, care era plin de sânge până la mâner, în vreme ce în mâna stângă strângea o cravată de mătase roșu cu negru, care a fost recunoscută de servitoare ca fiind purtată în seara precedentă de străinul care vizitase grajdurile. Hunter, revenindu-și din stupeoare, a fost de asemenea categoric asupra apartenenței cravatei. Era la fel de sigur că același străin îi pusese drogul, în vreme ce stătea la fereastră, în mâncare și astfel lipsise grajdurile de paznicul

lor. În ceea ce privește calul dispărut, existau în noroiul de pe fundul gropii fatale destule dovezi că el fusese acolo pe timpul altercației. Dar din acea dimineață el dispăruse și, deși se oferise o recompensă mare și toți țiganii din Dartmoor sunt în alertă, nu s-a aflat nimic nou despre el. În cele din urmă, o analiză a arătat că rămășițele mesei de seară a grajdarului conțineau o cantitate apreciabilă de praf de opiu, în vreme ce oamenii din casă mâncaseră aceeași mâncare în aceeași seară fără efect dăunător.

Acestea sunt detaliile principale ale cazului, golite de orice presupunere și relatate cât se poate de direct. Acum voi recapitula ceea ce a făcut poliția.

Inspectorul Gregory, căruia i s-a încredințat cazul, este un ofițer extrem de competent. Dacă ar fi fost dotat cu imaginație, ar fi putut ajunge departe în această profesie. La sosire, l-a găsit imediat și l-a arestat pe omul asupra căruia bănuiala cădea în mod firesc. Nu a fost greu să îl găsească, pentru că acesta locuia într-una din vilele acelea pe care le-am pomenit. Numele lui, se pare, era Fitzroy Simpson. Era un om cu origini și educație excelente, care risipise o avere pe cursele de cai și care trăia acum făcând pe agentul de pariuri într-un mod liniștit și discret prin cluburile sportive din Londra. O cercetare a registrelor sale de pariuri arată că a făcut pariuri de până la cinci mii de lire împotriva favoritului. Fiind arestat, el a declarat de bună voie că venise la Dartmoor cu speranța de a obține ceva informații despre caii de la King's Pyland și, de asemenea, despre Desborough, al doilea favorit, care se afla în grija lui Silas Brown la grajdurile Mapleton. El nu a încercat să nege că acționase în acest fel în seara precedentă, dar a declarat că nu avea scopuri sinistre și că voia doar să obțină informații

de la sursă. Când a fost pus față în față cu cravata lui, el s-a făcut palid și nu a fost capabil să explice prezența acesteia în mâna celui ucis. Hainele ude arătau că fusese afară pe timpul furtunii din seara precedentă, iar bastonul lui, care era unul din lemn de palmier cu miez de plumb, era exact o armă care ar fi putut, prin lovituri repetate, să provoace rănilor îngrozitoare de pe urma cărora sucombese antrenorul. Pe de altă parte, el nu avea nicio rană pe corp, în vreme ce starea cuțitului lui Straker arăta că cel puțin unul din atacatorii săi trebuie să aibă urma lui pe el. Pe scurt, cam asta e tot, Watson, și dacă mă poți lumina în vreun fel, ți-aș rămâne îndatorat pe veci.

Ascultasem cu cel mai mare interes prezentarea pe care, cu limpezimea caracteristică, mi-a făcut-o Holmes. Deși majoritatea detaliilor îmi erau cunoscute, nu apreciasem suficient importanța lor relativă, nici legătura unuia cu celălalt.

— Nu este posibil, am sugerat eu, ca rana prin tăiere de pe trupul lui Straker să fi fost cauzată de propriul cuțit în zbaterile convulsive care urmează oricărei traume a creierului?

— Este mai mult decât posibil; este probabil, a spus Holmes. În cazul acela, unul din punctele principale în favoarea acuzatului dispăre.

— Și totuși, am spus eu, nici așa nu înțeleg care poate fi teoria poliției.

— Mă tem că orice teorie am avansa, i se pot aduce obiecții serioase, a replicat tovarășul meu. Poliția își imaginează, cred eu, că acest Fitzroy Simpson, drogându-l pe băiat și obținând cumva dublura cheii, a deschis grajdul și a scos calul, cu intenția, în aparență, de a-l răpi. Hamul

lipsește, așa că Simpson trebuie să i-l fi pus. Apoi, lăsând ușa deschisă în urma lui, ar fi condus calul departe pe câmpie, când s-ar fi întâlnit sau ar fi fost ajuns din urmă de antrenor. A urmat o luptă, firește. Simpson i-a strivit creierii antrenorului cu bastonul lui greu fără a primi nicio rană de la micuțul cuțit pe care Straker l-a folosit ca să se apere, apoi hoțul a dus calul într-o ascunzătoare secretă, sau acesta a fugit în timpul altercației și acum rătăcește pe câmpie. Acesta este cazul așa cum apare el pentru poliție și oricât de improbabil ar fi, celelalte explicații sunt și mai improbabile. Oricum, voi testa imediat această teorie când voi ajunge la locul faptei, dar până atunci nu văd cum putem afla mai mult decât știm.

Se făcuse seară înainte ca noi să ajungem în micuțul orașel Tavistock, care se află, precum ornamentul unui scut, în mijlocul cercului uriaș al Dartmoorului. Doi domni ne așteptau în gară – unul, un bărbat înalt, blond, cu părul și barba ca ale unui leu și ochi albaștri pătrunzători; celălalt, o persoană micuță, vioaie, foarte curată și elegantă, cu frac și ghetre, cu favoriți micuți îngrijiți și cu monoclu. Cel din urmă era colonelul Ross, binecunoscutul sportiv; celălalt, inspectorul Gregory, un bărbat care își clădea rapid un renume în serviciul englez de detectivi.

— Sunt încântat că ați venit, domnule Holmes, a spus colonelul. Inspectorul a făcut tot ce se putea face, dar nu vreau să las nicio piatră neîntoarsă în încercarea de a îl răzbuna pe bietul Straker și de a recupera calul meu.

— A mai apărut ceva nou? întrebă Holmes.

— Îmi pare rău să spun că am făcut foarte puține progrese, a spus inspectorul. Avem o trăsură deschisă afară